

L'Esquella de la Torratxa

Amy XLI :: Núm. 2097

15 cèntims=Atrassats 30

Barcelona, 14 de Març de 1919

JUANILLO BELMONTE

—Nái... En yegando yo, ze han eclipsao toas las desgracias.

NEUTRÁCIDO (ESPAÑOL)

Indispensable para curar inmediata y permanentemente todas las enfermedades del
ESTÓMAGO, HÍGADO E INTESTINOS
de composición originalísima y ÚNICA; sin bismuto, bicarbonatos, magnesia ni calmantes.

FRASCO, 6 Pesetas

Frasco doble (1/2 litro), 10 Pesetas

Concesionario exclusivo: JOSÉ MARÍN GALÁN, Sevilla. — Agente exclusivo para Cataluña: JAIME FIRMAT NOGUERA, Consejo de Ciento, 847

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oálitos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
LAMBIOTTE HERMANOS
5 años más Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASALT, 12

TELÉFON NÚM. 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Gran èxit

OLIMPIA D'AVIGNY

Gran èxit

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTIFRIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació 264. - Barcelona

Tintes bones qualitats

UNIÓ, NUM. 3

Bazar DE LA Unió

Útils per a escriptori

BARCELONA

CRÒNICA

MAYOL

Una llum, d'escenari, de reflector Drumont, en les foscors; una rialla en el rostre esquerp de la ciutat; una cançó en el silenci neguitós, la cançó de França. Però França, finida la guerra, no ens ha portat ni viatjants de productes químics, ni professors encarcerats, ni propagandistes de les seves glòries i de les seves forces. Com en el «flatigny» de Catulle Mendès, els francesos ens diuen: *Avec nous l'on chante et l'on aime...*

I En Mayol, arribà a Barcelona. En Mayol, amb el seu tupè llegendari, el seu frac permanent i el seu típic «bouquet» de muguet al trauc és la França. Nosaltres de cap «cantaor» podríem dir que era l'Espanya. Però En Mayol en el seu enginy, en les seves gesticulacions, hi posa una clàssica mesura. La seva cançó, té una ànima i una arquitectura que s'enllacen amb l'arrodonida claretat d'un sonet d'En Ronsard, un jardí de Le Nôtre, una tela d'En Cézanne, una teoria d'En Pasteur. En va ens narrà les més carregades picardies, en va se dirigeix a les malícies de les cocotes i dels «vieux marcheurs». Les mateixes colegiales barcelonines, i les honestes i nobles senyores dels «roperos» i de les congregacions, somriuen a les perilloses paraules d'En Mayol.

Però a la fi—s'objecta—tornen amb ell les eternes obscenitats de la França. Oh, no! «Il n'y a pas de cochoneries dans l'amour». I si en l'amour no existeixen porqueries tampoc en les cançons d'En Mayol. La passió absolveix a la carn, i la gràcia a la cançó. Tot això és senzillament brut, rondinava un barceloní, llegidor de totes les baixes pornografies; i una senyoreta francesa, plena de «esprits», ens confessava que tot lo que En Mayol cantava no passava d'esser «grivoiseries». I és que l'obscé espanyol ens posa serios, com a pagesos que miresin estampes brutes, mentres que l'obscé francès ens fa somriure fins dit per un home, com quan a una damisela se li escapa alguna ingènua malícia.

Quan en el mateix escenari d'En Mayol, una actriu francesa, la Musidora, ha volgut mostrar-nos impúdica-ment les seves cuixes i dir i accionar brutals escenes, els espectadors l'imposaren un correctiu immediat. No,

allò ja no era francès, sinó universal, la brutícia de totes les gents i de totes les terres. Mayol, volia produir amb els seus erotismes, una rialla; a la senyoreta Musidora la guiava una intenció exclusivament pornogràfica. Entre els dos hi havia aquella diferència marcada per la gràcia i la intel·ligència que separa els contes de *Les mil i una nits*, per exemple, i els contes de Joaquim Belda. Mayol finalment, no pot ésser més que francès; la senyoreta Musidora, podia haver nascut a Chamberí, o la Barceloneta.

La guerra ha finit, i com sempre, tot, fins l'hecatombe, ha acabat en cançons a França. El tupè d'en Mayol, torna a aparèixer igual a una bandera joiosa. Malgrat les tombes, malgrat la terra negra i crua, en Mayol ve a dir — i ens ho diu quan comença la nostra guerra social —:

— Ja ho veieu, la França i la vida, segueixen essent una cançó.

PARADOX

ELS MESTRES DE LA CANÇONETA FRANCESA

M. MAYOL

MUNICIPALESCA

Influència del Carnestoltes,
en els preus dels queviures

El tret sobresortint a la campanya empresa per alguns regidors contra l'encariment de determinats articles de consum, ha sigut les repetides visites fetes als Mercats, a l'hora mateixa en que tenen lloc les transaccions a l'engrós. És a dir, a primeres hores de la matinada.

El fet de que els representants de la Ciutat s'hagin personat abans d'apuntar el dia a les places que abasteixen de queviures al veïnat, ha cridat poderosament l'atenció. El zel, l'activitat que això denota, ha merescut de la opinió no pocs elogis. El ciutadà més indiferent i curat d'espants, s'ha meravellat i s'ha fet creus de la energia i les molèsties que a sí mateixos s'han imposat els regidors a que aludim, ja que voluntat, i no petita s'ha de menester per a complir un comès en hora tan irregular i intempestiva com és a punta de dia.

El fet, verament extraordinari, ha sigut cantat pels interessats en la secció de «bombos» personals que amb una constància digna de millor causa se publiquen en la premsa diària. Lo de que els senyors, tal i qual han estat a determinada hora del matí, a la Boqueria, a la Barceloneta, al Clot, a Sans, o a la Revenderia Central, etcètera, s'ha repetit en tots els tons. Com si se tractés d'un fet realment meravellós.

Lo que són pocs a saber, és el motiu veritable de tot aquest aldarull promogut a l'entorn de les visites als Mercats. La causa fonamental d'aquest córrer amunt i avall en hora tan poc a propòsit com són les tres, o les quatre del matí, bona en l'estació que correm, per a fer un pensament, i un cop fet, canviar la posició adoptada en el llit.

La heroicitat de que se vanten els regidors que han pres pel seu compte imposar la llei als venedors dels Mercats, reposa en els balls de disfresses, que fins ara s'han vingut celebrant. Les tres de la matinada fa de bon esperar en el ball, tenint per a veïna una mascareta més o menys xamosa. Com alicient que ajudi a matar l'estona, un sopar amenitzat amb unes copes de «champagne».

Del sarau, al sacrifici. A vetllar pels interessos del Poble.

Amb l'arribada de la Quaresma, disminuiran, segurament, les visites fetes a la matinada, als Mercats.

JUST

A CAU D'ORELLA

Potin

Quan la ciutat rondina davant d'aquestes grans angúnies que la trasbalsen, tothom interroga a tothom: Però, que fa la policia?

Nosaltres podem oferir a la pregunta unànim, una resposta justa. La policia investiga, té una preocupació, millor, una obsesió, la de trobar en la immensitat de la urbs un diamant. No és que s'hagui dedicat els nostres agents a una extranya mineria, no. Tot se redueix a que del pit d'una senyoreta se va perdre un diamant que era el

nostre diamant Regent. Amiga la senyoreta del nostre governador, va dir als seus subordinats, davant d'En Marsans: Es precis que apareixi aquest diamant. Aquesta senyoreta és amiga d'un amic, i les amigues dels meus amics són les meves amigues.

El nostre governador és un complet *galantuomo*. Ordre va donar de que tot agent fos un argus. Un diamant que era el «gran mogol» de les sales de teatre, enveja de tiples i admiració de banques, havia d'ésser trobat a Barcelona.

—Però quan val aquesta joia?—se pregunten els policies.

—Nou mil duros—se'ls hi respon.

Nou mil duros; quaranta cinc mil pessetes! La policia, bocabadada, pensa que ni Ulises sortint a la recerca del «toison d'or», posaria més fe que ells en la troballa del tresor perdut.

Mes algú, gent de teatre, mal pensada, ha recordat una antiga història. Succeí que una senyora a la sortida d'un espectacle, trobà a faltar una pell. Ail—cridà—que he perdut la pell, una pell que costava cent pessetes.

Els oients la rodejaren, sense apresar-se ni a cercar-la, ni a condoldre's de la pèrdua. La senyora tornà a plorar:

—Una pell que valia cinccentes pessetes?

El rotllo vacil·là, iniciant-se una admiració per aquell indument valios, més sense moure's. La senyora, ja en el paroxisme del dolor, insistí en la vàlua de lo perdut:

—Una pell que em costava mil pessetes.

Aleshores, tots indagaren, dispersant-se, solícits, per les butaques i els passadisos, apareixent, finalment, amb una magnífica pell de felí.

El diamant, positivament, val la meravellosa quantitat dita, i comfiem en que una vegada més sabrà trobar el senyor governador lo que altres perden.

Tot s'apuja

La «grippe» desapareix. Durant un mes ens ha arrabacat amics entranyables i grans intel·ligències, més a l'inrevés de la tanda passada, la ciutat no ha sentit la por de l'epidèmia.

Una autoritat sanitària ha donat la raó d'aquesta insensibilitat.

—Quants morts haurà produït aquesta segona grippe?

—Uns tres mil.

—I encara dura?

—Sí, encara els morts són el doble que d'ordinari.

—I perquè la gent està tan tranquil·la, ara?

L'autoritat sanitària, ofereix una raó suprema.

—No s'ha apujat la carn, les llegums, el pa i els lloguers i la gent se resigna? Doncs la mortalitat també s'ha apujat, heu's aquí.

Lo fatal

Decididament tindrà raó aquell pessimista que atribueix a Barcelona una ànima plebeia. Per a ell tot degenera entre nosaltres. Els balls russos acabaren en el Paral·lel; si haguessin seguit les curses de cavalls, els grans joqueis, pararien en cotxers; les revolucions són setmanes còmiques; els diaris, portaveus de les neotàfies; el catalanisme, s'ha convertit en un festival...

Per aquell xalet del carrer de Montaner, recó de galanteries clandestines, va passar la tragèdia, i ja no serà un Trianon de lloguer si, però recatat i gentil. Barcelona se l'ha fet seu, trencant la seva intimitat. Ara, ja ningú l'anomena «el xalet». Li diuen—oh dolor!—«a can Degollada».

La família de l'Arturo

UJÀREM, quasi junts, a un departament de l'express, col·locarem els trastos i prenguérem seient l'un davant l'altre després de abandonar el berret per una gorra i l'abric per un para-pols. Des de fora oferien diaris, ell prengué *El Noticiero*; jo *La Veu*.

Ni a l'un ni a l'altre ens despedia ningú; a mí perquè no gasto família, an ell perquè, com sapiguí després, la porta sempre sobre.

Diguérem que sí al mosso del restaurant que ens preguntà si soparíem, i ens endinçàrem en la lectura dels nostres periòdics.

Després, xiulà el tren, feu: trap, trap, trap! i sortírem de la estació. El mosso del vagó restaurant vingué a avisar i ens alçàrem a la una. Mon company de viatge, molt atent, me digué: Som companys de viatge; no vol ésser-ho de taula?

Una inclinació de cap afirmativa fou la meva contesta.

I prenguérem seient l'un davant l'altre. Aleshores se tragué els guants i me deixà veure les maravelles que hi portava dintre.

Creureu potser, amics, que es tracta de bagues cisel·lades per artífexs habilíssims, potser que de diamants grossos com una pesseta, lligats per un fil impalpable de platí, potser que d'esmeragdes o de perles? No. Se tractava de les mans. Eren d'un color de rosa tan suau com el de les rates blanques de naixença; ni un pèl creixia en aquell desert de pell de seda, i al cap d'amunt dels dits, llargs, rodons, sense sacsons on s'articulen sinó amb clotets graciosos, brillant com Aldebaran Siri o les estrelles del Carro, deu ungles com espills, ondulades graciosament, fortes, ni llargues ni curtes, que feien por de que t'esgarrapessin i te feien venir desitjos d'ésser atormentat per elles.

Abans de començar se'm dirigí dient-me:

—Una copeta d'anís sec, senyor...

—Mateu Pla. *Accepto* senyor...

—Artur Sol.

I dinàrem, el senyor Artur menjava amb una correcció perfecta, sabia parlar de coses que no podien molestar a ningú i si algun defecte podia trobar-se-li és que no fes servir el tovalló únicament per aixugar-se els llavis sinó que l'utilitzés també, i d'una manera preferenta per a fregar-se les ungles. Quan això succeïa després de la fricció extenia les mans sobre la taula, se les contemplava i absort en la contemplació no atenia més que vagament a la conversa.

Acabat el sopar, sentí que demanava un vas d'aigua ben calenta, després se dirigí a mí i treient-me amb molts modors, me digué:

—Vinc desseguida.

Com és natural, vaig tornar-me'n a nostre departament.

Arriba poc després cobertes ja les mans de guants, canviàrem de diari i per fi li vaig dir:

—I si dormíssim?

—Molt bé.

Tapada la llum, embolicat amb la manta, prou esperava la sòn, però aquesta no venia, ja estava a punt de

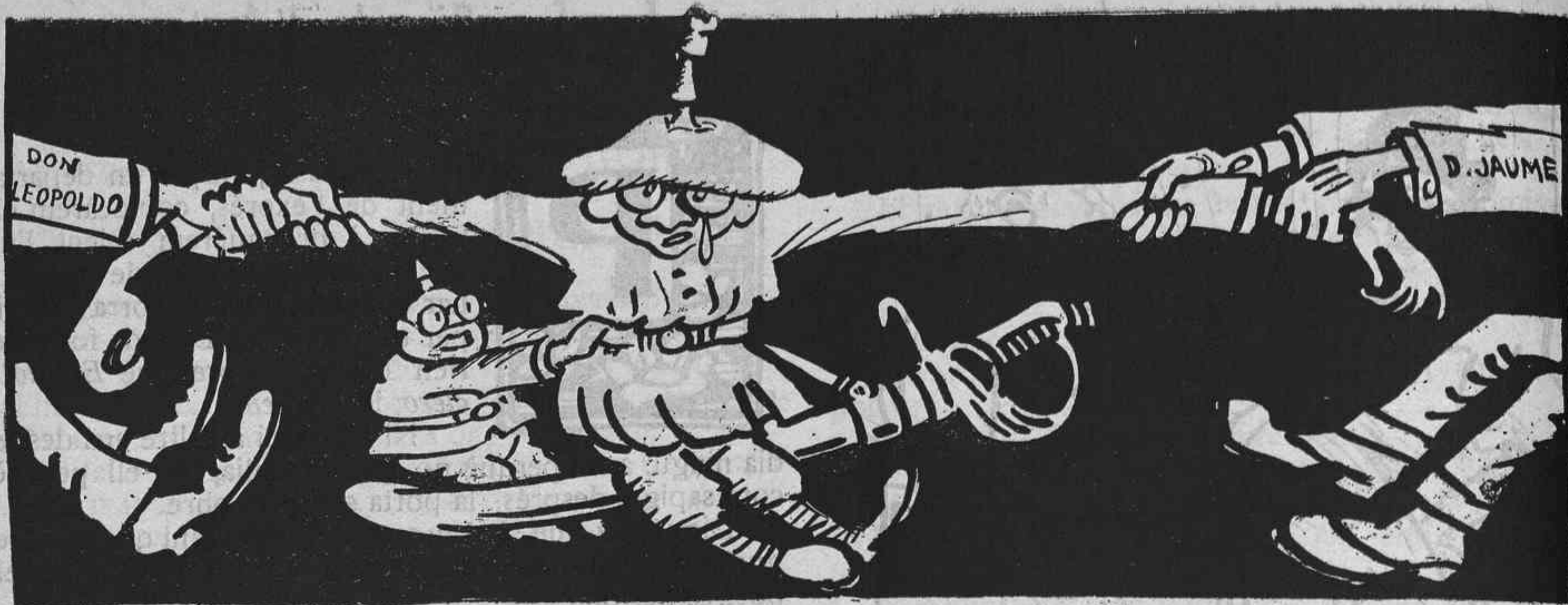
EL PELAT BARCELONI

—Ja no'm queda sinó la camisa. Té, vès si te'n donen una escarxofa.

—Mai diries de què fa el meu pare?

—Bé prou que ho veig: de acaparador de pa.

EL PARTIT JAUMI

—Aviat no seré un partit, sinó un esquinsat.

alçar-me quan m'adono de que el meu company s'alça, se treu els guants i encen una làmpara elèctrica.

—Carai! Lladre tenim.

Agafó el revòlver i amb un ull obert com les llebres, espero els aconteixements. L'Artur s'alça.

—Ara, ara vé.

Però no. Agafa son maletí i en treu necesser i a la llum de la llinterna de rata d'hotel, comença a fer-se les mans: massatge, raspadures, essències, barnissos... què se jo? Mai cap sultana de les Mil i una nits ha vist ni sentit tractades amb tanta cura, ses carns com ho eren en aquell vagó les mans del meu company.

Al finar, les mirà per davant, per darrera i de cantó, i a l'últim com ardent aimant o com pare amorosíssim, (més aviat lo primer) besà les ungles una a una, dient-los-hi:

—Té! Paquita, té! Aurora, té! Katty...

Servidor ja en tenia prou. El riure me pujava i baixava de tal forma que, no esclafí, vaig vomitar la riallada més grossa de ma vida.

Ell astorat apagà la llinterna elèctrica i corregué la cortineta del llum. Després mirant-me molt seriò me demanà:

—Què li passa?

—Ja! ja! ja! Té Pepeta.

—Però?

—Ja! ja! ja! Té Marieta

—Senyor...

—Deixi'm riure, home, deixi'm riure.

—M'ha observat, eh? Bé, rigui tant com vulgui, després li explicaré.

I quan vaig parar l'home digué:

—No tinc pare, ni mare; no tinc avis; m'ha enganyat la meva dona, m'han enganyat quatre o cinc senyores. I jo sóc un enamorat de la bellesa; un dia me cridaren la atenció mes mans; eren boniques, grassones, tenien els dits llargs, les ungles ben fetes. D'aleshores me dedico a cuidar-les, a arreglar-les, i noti com s'han tornat belles, en cada dit tinc una odalisca, en cada mà un harem. I cregui que jo les estimo an elles, elles me corresponen sonrient-me amb sa faç brillant que són les ungles.

MONI

Visió tèrbol

Per entre els vidres del vagó els ulls badocs me feien pampallugues, no veien matxo, arada, llauradò, solcs fosos entre exèrcits de lletugues. Trocets de bosc, vinyaces, torrenteres cases de camp amb són siguici entés de paller, pou, coberts, corrals, figueres, olles cul-foradades, al revès. Una nota simpàtica m'ha entrat al pit sobtadament meravellat: un dels sitis més aspres del pujol un floret d'argelagues matineres simulant les florides ginesteres, bestreient-me les gràcies del seu sol.

J. COSTA I POMÉS

GLOSARI

LITERATURA PACIFISTA

Abans, per a que constés que un hom era de la broma, s'havia de fer del «Niu Guerrer». Avui la exclussiva d'això de la gresca i del riure forçat, la tenen uns senyors tranquils de Gràcia: la Colla de Sant Medí «Els Passífichs».

Ara, amb motiu de la romeria que tingué lloc dilluns passat, aquests passífichs han escampat en fulles impreses com una mena de crida, que és una barreja d'atentats a la sintaxi, a l'ortografia i al sentit comú, però que fa riure molt. Diu així la crida:

GRACIENCs:

«N'es arribada altra volta la més tradicional de nostres populars festes. Les d'els gais records que omplenen d'encis els cors novells que viure no podrien si no se sodollessin a plê aire de l'esperitualitat que l'acaron. La que obra entre

els homes lo miracle de que sentin ab foc intens l'idea de veritable germanor la que n'es ja pacte segellat pels qu'en son components de les honorables institucions nescudes per acreixer inesorablement la fé constanta vers l'allunyació dels negres perills que cavalquent a l'entorn d'idees pregones de realitats d'una foscuria orfe de zenit.

La que apropantse ja concibeixer a llurs conreuadors, cofois brolliments d'intensos clams de festivolitats curullades de sants desitjos d'esplaiarse perduts ignocentment entre dolços amorosiments contributius amb llur magnètica magnificència a la mort de tot cuant tendeix silogisticament convertirse ab esbertzer de l'ànima nostra. La que ja trobantse en ple desentrotllo aporta tiutiuetjos airoso i ensemps alegrois als angelicals llavis del més xamós doncellam de nostre benhaurada ex-vileta, adulador d'els criaturers somnis cupidistes.

La que preteritzantse deixa vius anhels de noves gaubances i fruiments enmotlladors del nou conexe a quin entorn per voluntat sistematitzada pel grandios acobliment d'energies dels concupicents aimants de lo tradicional farà que un any sigui viscut en lo lleuger transcurs d'un minut pel solt desitg de trovarse envolquellats entre els solemniats moments de festa d'altra jornada Sant-Medinesque.

Siguent donchs, Graciencs, eix dia de Sant Medi el quin se mouhen a son impuls totes les energies vegetacionoses d'eixos oasis o «Collas» quina verdor ovirada en l'allunyania fa entreveurer clarament los nobles bategs de la fibrositat de llurs sufraganis. L'Institució Excursionista per Sant Medi «Els Passífichs» os prega qu'avui com ahir sapiguen allistarvos amb vostre acostumat calor als afanyos d'assolirne el més alt grau de lluiment que aital festa mereix per serne l'algo més valios de tot lo nostre.

Veus aquí el nostre programa presentat a la vostra aceptació en el que hi veureu tant sols el reflexe de les afanyositats sentides pels concollans «Els Passífichs», quins vos agrairant grantment si l'aculliu franca i desinteressadament.

La Comissió.»

Tenint una Comissió així, no hi ha dubte que els Passífichs de la Colla de Sant Medi han d'esser subjectes molt divertits i deuen disfrutar molt en aquesta trista vida... Amen.

XARAU

EN TODA

Devegades sentiem parlar d'un senyor fastuós i singular que havia corregut el món en peregrinacions diplomàtiques i espirituals. En Toda—ens deien—ha estat per tota Europa, a l'Orient, a Xina, i arreu ha conseguit extreure un profit per a la seva terra. Té una biblioteca meravellosa; estudis magnífics dels pobles que ha recorregut; sap històries extraordinàries de catalans rodmons; viu ara a Londres, i és una de les nostres més agudes i comprensives intel·ligències. Si En Toda, volgués viure a Catalunya...

Don Eduard Toda, està avui, passatgerament, entre nosaltres. Saludant-lo, hem percebut aqueixa emoció que donaven els homes excepcionals. Perquè En Toda, va donar a Catalunya amb un llibre, tot un poble, l'Alguer, la vila catalana d'Itàlia. Pot-ser és l'únic descobridor de terres que tenim.

Quan se decideixi a retornar a Catalunya, tots voldran glorificar-lo. La salutació ja no serà únicament de L'ESQUELLA. El declararan noucentista, glòria lligítima de la terra, i la «Lliga», li oferirà una acta...

Eclipse total de llum

REDENA, noi! Quan serà que aquí a Barcelona apareixi un Déu que pronuncii-hi les clàssiques paraules *hágase la luz* i la llum sigui feta? Sembla que a Barcelona estem condemnats a viure a les fosques eternament.

Per falta de llum hem de permetre que ens atraquin els fantasmes, que quan plou ens embrutem de fang fins als genolls i mil porqueries més. (Si no que ho diguin les *midinetes* de la *urbe* barcelonina).

Llum d'espelma no'n podem tenir, ja que tan te costa una espelma ara, com un ciri de prometença d'abans.

En lloc de gas ens donen vent, que per tal motiu uns quants regidors han fet negoci canviant les camisetes per bombetes, que amb això de *La Canadiense* també s'han apagat.

El carburo no el volem usar perquè d'ençà que s'ha acabat la guerra odiem tots els explosius.

Però lo que ens deixa més a les fosques de tot, és aquest roedor que en diuen censura.

Ella no ens deixa *veure* amb certesa on podem anar a donar el bon dia als bolxevics; no ens deixa *veure* lo que fan allà dalt on se mataven fa pocs dies; no ens deixa *veure* el pensament de certs escriptors, i tampoc ens deixà *veure* lo que feien en aquest teatre de putxinel·lis de Madrid que en diuen *Congreso* (Dic teatre de putxinel·lis perquè un lloc de ninots que es peguin garrotades, no és res més).

Per tant no ens hem d'estranyar que a Barcelona ara n'hi passin tantes de crespes, ja que tots sabem que a les fosques sempre s'hi fan coses lletges.

M. P.

PRINCIPAL

En sòn dia va obrir-se solemniament aqueix centre de atraccions que fa veritablement honor a Barcelona.

Lo més notable, i que mereix parrafet apart, és la casa; els dintres de la casa. El teatre resulta una preciositat; i amb ell s'han ben guanyat el títol de mestres tant l'arquitecte don Juli Marial, com el decorador, el nostre gran amic En Salvador Alarma. Un i altre s'han portat com uns homes, oferint a la nostra ciutat una sala d'espectacles digna de ésser mostrada amb orgull als forasters. Ara ja sabrem on portar als parents, quan ens arribin del poble.

La nit de la inauguració allò fou un devassall de luxe i una pluja de pessetes a la *taquilla*. Tots els curiosos barcelonins i totes les *niñas mal* de Barcelona hi eren.

Del espectacle, què'n direm?... Per ara, fòra del número hù, del plat fort, de l'atracció de primera, En Mayol,... lo demés, palla!... I palla vella.

ROMEA

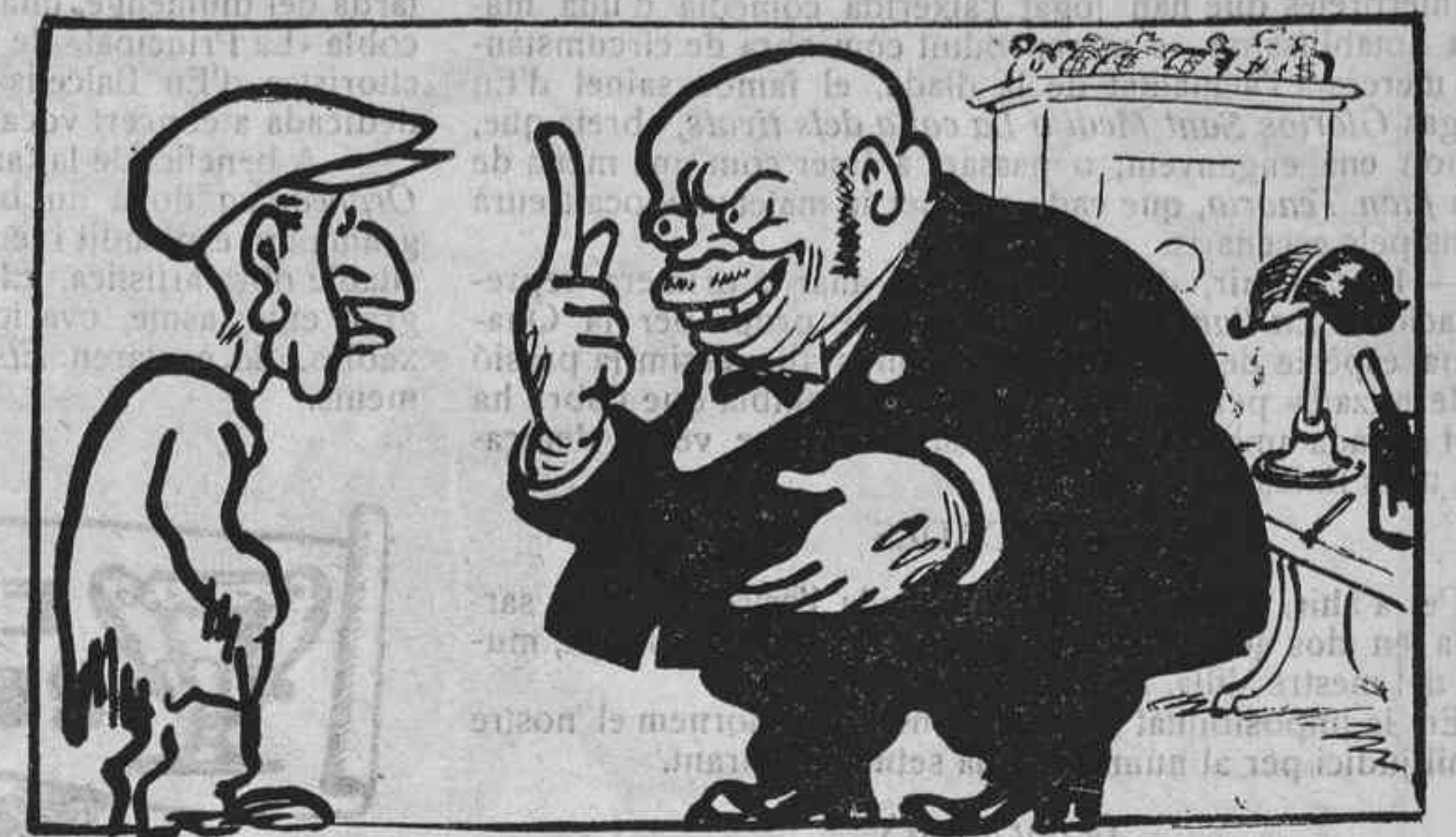
Després de la tanda de representacions de *Blaiet vailet*, obra d'En Josep M.ª Folch i Torres que ha fet les delícies dels infants, tot essent per a ells una bona lliçoneta moral; després de la sèrie de *L'home d'anys*, que han constituït un

No t'arrisquis a dir blat fins que el pa t'hagis menjat.

Quan no t'ho demani el còs, no hi fiquis ni un gra d'arròs.

No segueixis els consells dels que's pinten els cabells.

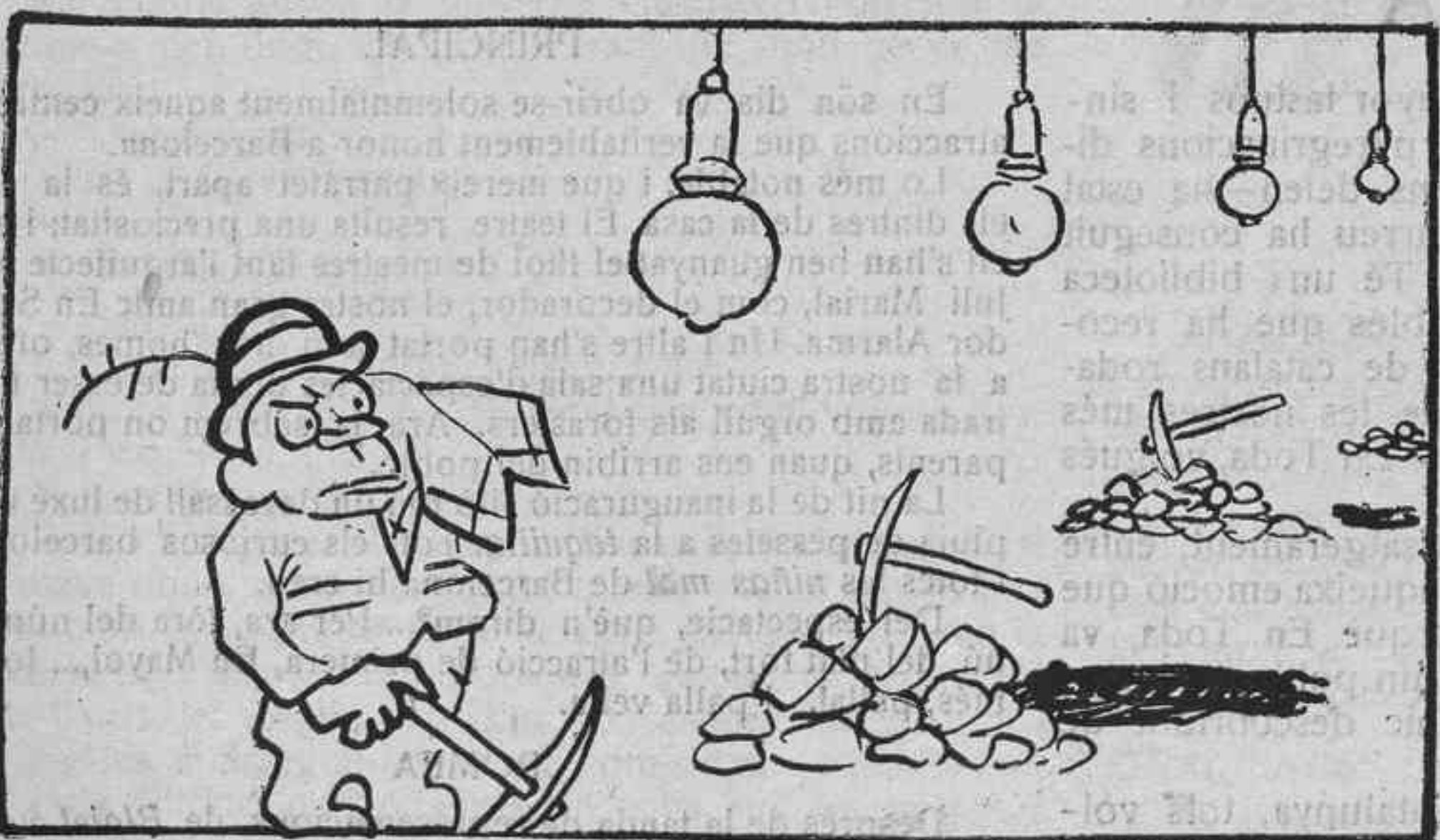
D'enganyar amb certa gràcia ara en diuen diplomàcia

Preu les coses ni com són, o sinó ves-te'n del món.

No hi ha res tan divertit com passar la nit al llit.

Perque't surtin bé les feines has de tenir bones eines.

Quan acabis els dies, compta amb tu i no ningú més.

Mentres el sol fa clarò, posa oli a la llumenera, per quan vingi la foscò.

bon èxit per al autor el distingit escriptor Sr. Fontanals i per als intèrpretes que han jogat l'aixerida comèdia d'una manera notabilíssima, s'ha reproduït com obra de circumstàncies mercès a l'actualitat de la diada, el famós sàinet d'En Burgas *Gloriós Sant Medi o La colla dels tivats*, obreta que, o molt ens enganyem, o passarà a ésser com una mena de *Don Juan Tenorio*, que cada any per la mateixa època treurà el nas pels escenaris.

—Hans d'ahir, dimecres, degué anar la primera representació de *La llum de Jesús* espectacle propi per la Quaresma, espècie de drama sacre o com si diguéssim la passió modernitzada per En Folch i Torres. Sembla que l'obra ha sigut posada amb tot *rumbo*. La setmana que vé hi dedicarem unes línies.

NOVEDADES

Per a ahir, dijous, estava anunciada l'estrena de la sarsuela en dos actes, lletra dels senyors Montero i Moya, música del mestre Villa, *El patio de Monipodio*.

En la impossibilitat de parlar-ne avui, ajornem el nostre humil judici per al número de la setmana entrant.

POLIORAMA

Continua l'èxit de la magnífica obra d'En Linares Rivas *Cobardias*. Realment la comèdia s'ho val, i respecte de la interpretació no hi ha res que dir-ne que no siguin elogis.

Vaja que l'Empresa ha trobat un titulet que's farà vell en els cartells.

GOYA

Aqueix intel·ligent comediant que's diu Paris fa aplaudir-se cada nit junt amb tots els seus *súbdits* en les més interessants produccions detectivesques.

D'aquí pocs dies debutarà en aquest elegant teatre nostre genial actor Enric Borrás, el veritable viatjant d'art català, davant de una companyia castellana composta d'excel·lents còmics entre els quals hi figuren els notabilíssims artistes catalans Maria Vila i Pius Daví. Quan sabrem més detalls els transmetrem als nostres llegidors. De moment no fem més que felicitar a l'Empresa.

ESPANYOL

L'obra de presentació de la companyia catalana de vers que dirigeix el primer actor Jaume B. Oriol fou *L'Alcalde de Stilmonde*, espècie de melodrama degut al eminent escriptor belga Maurici Maeterlinck, producció que no està pas cridada a donar una engruna més de glòria a l'autor de *L'Intrusa*. Sense que l'acció deixi d'ésser interessant, ens trobem davant d'una sèrie de escenes efectistes que produeixen més aviat frissaments nerviosos que pures emocions estètiques.

El traductor, senyor Vilaregut, ha fet tasca meritòria, però que per defectes de l'original no pot lluir com deuria. Creiem sincerament que *L'Alcalde de Stilmonde* no donarà pas gaires «calderades» a l'Empresa, la qual mereix, no obstant, una coral felicitació pel bon intent.

Ah!... Respecte a l'interpretació, devem constatar el merescudíssim èxit d'En Daroqui en el seu paper epissòdic. Les ovacions que el públic li dedica cada nit són ben sinceres i espontànies. Això és art! Molt bé, veterano!

CONCERTS

El concert dedicat al mestre Morera per l'*Orfeó Gracienc* que ja havia sigut donat dies endarrera al «Eldorado», fou repetit et diumenge passat, resultant un èxit grandios tant pels choristes, que cada dia es mostren més segurs i més afinats, com pels mestres Morera i Balcells, el primer per ésser el compositor homenatjat i el segon per lo bé que portà a les masses, entusiasmant al auditori, sobre tot a l'interpretar la nova *Marsellesa*, lletra de l'Iglesias, que produí el deliri entre els oients.

Amunt i cants, orfeonistes graciencs!...

—En l'hostatge social del mateix Orfeó tingué lloc, la tarda del diumenge, una audició de sardanes per la celebrada cobla «La Principal» de La Bisbal. Fou molt aplaudida. Els choristes d'En Balcells feren filigranes en la primera part dedicada a concert vocal.

—A benefici de la família del malhaurat Benet la *Schola Orpheonica* donà un ben triat concert al «Romea». El programa era esplèndid i les tres seccions de choristes feren veritable obra artística. El públic respongué a la crida amb gran entusiasme, ovacionant al mestre Marcet i als seus deixebles. Se cantaren *Els Segadors* entre delirants aplaudiments.

Ja tenim, doncs, i per definitiu enguany Campió de Catalunya; En Gamper que no pogué assistir al partit de diumenge darrer, diuen que arrancà un sospir més sorollós que el trinc d'un duro, quan sos companys s'empressaren a telefonar-li la «gran nova». Es clar, que això darrer no és del tot cert, puix la novitat hauria consistit en que hagués passat al revés; més si el guanyar sempre agrada, és raó perquè aquestes sorolloses victòries enlairin els esperits a les més altes regions de l'entusiasme.

Juntem-hi els nostres aplausos a la tasca dels valiosos directores del club i als jugadors que amb tan braó han defensat els colors blau-granats. Es d'esperar que en les eliminatòries del Campionat Hispànic, trobarem altra volta l'ocasió de felicitar-los de nou.

Organitzà també diumenge, la Federació Atlètica unes quantes proves «olímpiques»; això és també un dir, puix si és cert que els nostres avis Hellenics buscaven en aitals demostracions de cultura física, un refinament de l'estètica, ara és tot al revés; així veiem als nostres «olímpics» esqualits, raquítics, careixent en absolut d'elegància en llur fer; sos gestes, buits de tota expressió de vigorositat; nul matíç de distinció. Veiem llençar el discs i ens riem de la fantasia de l'immortal creador del «Discòbol»; tirar el pès és quelcom no menys groller; no més ens faltava aquella marxa atlètica de pits aixuts i fadigosos amb que ens obsequiaren diumenge.

Fins a cert punt, no té res d'estrany l'indiferència que sent el nostre poble per aitals manifestacions, diguem-ne atlètiques. Estem mancats de especialistes en corredors, en saltadors, en tot; d'element que amb el seu esforç pugui al menys enlluernar al públic i finalment de els vers artistes que requereixen aquestes proves per a assegurar l'èxit; l'elegància, l'art del «saber fer» plau a la vista tant com els grans resultats.

Aquestes i altres consideraciones se'ns acudeixen al voltant de l'espectacle de l'altre dia; no pretenem per això, censurar als directores de la Federació ni posar fre a l'entusiasme d'aquets bons xicots digne de millor bon aculliment que el que té entre nosaltres, i al que dit sigui de pas, trobaran sempre la nostra modesta col·laboració en aquesta obra atlètica.

STOP

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

EX-VOTO OFRECIDO POR D. PANCHO SERRAT DE LA ACREDITADA FIRMA SERRAT RAMOS Y CA
 EN CHIMANTENANGO (PUERTO-RICO) A LA VIRGEN DEL PUIG EN ACCION D GRASIAS PUE-
 ES HABIENDO PASADO 15 AÑOS SERARADO D LA PROPIA ENCONTROSE ASU REGRESO
 CON SOLO DOS HIJOS DE MAS *Qui*

LES OBRES DE LA FE

(Ex-voto de la Col·lecció Ovi).

NOTES D'ART

Tres notabilíssimes exposicions s'han celebrat ultimament: la d'En Domènec Carles, la d'En Joan Llimona i la de En Alexandre de Riquer.

Aquest darrer exposà a la sala «Prats Fatjó» un seguit de teles inspirades quasi totes en paisatges de son actual sojorn a l'illa de Mallorca. Davant dels meravellosos espectacles que dona aquella terra a tots, els qui la miren amb ànima d'artista, el pinzell d'En Riquer s'ha enrobustit i abandonat una mica el vell preciosisme, bon xic molest. Moltes d'aquestes teles, quasi totes, assoleixen donar als qui la miren la profunda sensació que la màgia del paisatge degué produir en el delicat esperit artístic d'En Riquer.

Són molt recomanables totes les teles però, ens fixarem molt especialment en el número 10, «Alzina de son Bujove»; número 11, «Torrent major a Deyà»; número 15, «Casa Robert»; número 25, «Cân Caló» i en les dues dels «Pirineus Orientals».

En Llimona exposa a cân Parés i aquesta vegada cal felicitar-lo de totes veres perquè sense abandonar quasi mai aquesta mania seva de donar a ses obres un tò verdós que

fa pensar que les mires ficades dintre un acuarium la pinzellada s'ha fet més segura i en conjunt són més pintura i literatura que abans.

Començant per lo que no ens agrada parlar, de «Mater amàbilis» (4.500 pessetes, ja ho comprarem per deù quan la reproduixin en cromo) i «La pluja» (literatura). I prou dir mal, la tela nomenada «Vilasar» és un encant, i això que no és verda, rara avis; de les demés ens plauen força, «Marta i Maria», literatura una miqueta però molt ben pintada «La Set», «Els Garrofers» (números 12 i 13); «Flor boscana» i tantes altres. Els dibuixos com sempre molt correctes i amb tendències a ésser publicats en l'Almanac de les conferències de Sant Vicens de Paul.

En Domènec Carles exposà en les «Galeries Laietanes». Començaré per dir que m'agradaria molt conèixer al senyor crític de *Las Noticias*, no per res sinó per convèncem de si tinc o no tinc de fer com el barber del rei Midas. Que hi farem? de tot té que haver-hi. Comencem per a dir que En Carles ha arribat ja a la seva plenitud i és un dels pintors més dellicats a la vegada que forts de la nostra terra.

Per a no deixar-nos mentir exposa teles tant hermoses com la senyalada amb el número 6, «La tarda»; el número 2, «Els gira-sols»; número 1, «Olot des de lluny»; el número 8,

«La cortina blava»; el número 10, «Costa brava»; i el número 11 «Roses de la reina». Tractant-se de roses no hi ha que parlar-ne, no són roses de la reina, són roses pintades pel rei de les roses, En Carles no tindria que nomenar-se Domènec s'hauria de dir Roser.

En els paisatges que hem nomenat la factura és severa, l'artista frena el seu instint de llençar-se... com diríem? a la voluptuositat de ficar les mans en una gerra de llard, i com que Nostre Senyor premia sempre els sacrificis, l'ha premiat an ell fent que pogués sorprendre'ns amb tan belles obres.

I quan ha pecat, com en el número 3, en el pecat ha portat la penitència.

M. REI

Tu, noia catalana...

Perquè a mi et dirigeixes candorosa
dient-me que't dediqui forces versos,
quan tants i tants poetes de valú
tindrien a gran goig poguer complaure't?
No comprens que'ls meus versos són la palla
d'aquest gran camp de blat de nostra terra
on hi granen espigues tan formoses
d'ideal i de forma i d'humanisme?
Tu, qui tens el mirar ple d'esperances
i el riure tan frescal i juvenivol...
que tens la catalana sencillesa
i el bell posat de les matrones nostres...
deus incità al jovent d'aquesta terra
tan fèrtil en poetes i cantaires,
a que et dediqui versos i més versos
inspirat per la teva gentilesa.
Tu que et sents catalana i ets bonica
i tens passió per les costums ben nostres...
que tens la parla tan suau i dolça
com el brollar de nostres fonts... fes Pàtria;
fes que't coneguïn els poetes joves
que'l teu encís inspirarà els seus versos;
ajuda'ls a engrandir l'obra superba
d'aquesta Catalunya gran i forta...
Fes que les teves dots els esperonin
i els versos floriran com per miracle.

RAFEL RIBA CANADELL

ESQUELLOTS

Vaia un dia esplèndit tingueren, dilluns passat, els romeus de Sant Medí.

Un sol primaveral, una temperatura més primaveral encara, totes les galanures de la dinàmica admosfèrica ajudant al major èxit de la popular diada.

No els faltava, als *fatxendes* de les Colles, sinó aconseguir una cosa per al complet lluiment de la festa: que aquell dia, en honor al Sant pagès, baixessin les subsistències i es resolguessin els conflictes socials.

Però ai, es veu que amb això no hi poden res ni Sant Medí, ni els *tivats* que li fan de comparsa.

No se sap de segur, encara, si enguany el Govern d'Espanya se decidirà pel canvi d'horari, com va fer a la primavera del any passat.

Tan se val.
Als espanyols, més que un canvi d'hora, lo que els convindria és un canvi de rellotge.
I, sobre tot, un canvi de rellotger.

En la relació de objectes perduts aqueixos dies en la via pública hi llegim:

«Unos cupones de la Deuda Municipal.»
No serà pas el senyor Esteve qui els hagi perdut. El senyor Esteve és capaç de tenir-los i de cobrar-los; però mai de perdre'ls.

En Cambó ha fet declaracions.
Més, encara?
No havíem quedat en que aquesta és hora de fets i no de paraules?
Doncs apa, Francisquet. A callar i a maniobrar.

Ous a vendre.
De cinc pessetes dotzena que havien anat no fa gaire, els ous del dia han baixat a tres.
Ous de pagès a dotze rals, ja poden comprar-se... Perquè vol dir que, a proporció, els ous que no són de pagès, els de ciutadà, han d'anar molt més barato.
Déu faci que les patates se posin al nivell dels ous!...

Com s'escriu l'història!...
D'un diari de cada dia:
«...el malogrado corista Juan Benet, que murió durante los sucesos de la calle de la Canuda.»
Durante, no!...
De resultas, si acas!...

Al ressenyar la popularíssima festa de l'enterrament de la sardina, digué un diari:
«La gente se mostró relativamente retraída para trasladarse a las alturas vecinas.»
Vosté dirà... Naturalment que sí... Qualsevol se'n va a les «alturas vecinas», sense sapiguer si el tornaran a casa!...
Que's creu que a la gent li agrada quedar-se tota la nit al bosc?... Això és bò per als contes d'infants, però no per a les històries dels barcelonins que van a enterrar-la.

Sembla que les associacions patronals de Barcelona accepten integralment totes les bases presentades per la Dependència de Comerç i de l'Indústria.

Això és una gran victòria i, com a tal, cal felicitar als dependents.

Val a dir que en altres temps el *Senyor Esteve* no hauria pas cedit davant de tanta pretenció.

Però ara... Els dependents treballen per la independència... I com que ell és tan autonomista... què ha de fer, l'home!...

Inseguretats dels canvis.
Fa cosa de quinze dies que els valors estrangers sofreixen brusques variacions, que fan viure amb l'ai al cor a tots els que pateixen poc o molt de la febre de l'or, que és una mena de passa de tota la vida.

Els francs baixen!
Les lliures baixen!!

Això, que per alguns constitueix una veritable *hecatombe*, a la major part de ciutadans ens té sense cuidado. Tot l'interès llur no està pas en la puja o la baixa de la moneda, sinó en el moviment del preu del bacallà.

I aquest, desgraciadament, continua en l'aire.

LES CALAMITATS DE BARCELONA SÓN:

Que encara quedin diners per a anar als toros.

i per a engreixar acaparadors.

els distingits assassins.

i per a anar a fer grimègia,

els automòbils que maten,

els sátirs

i les cases de l'Aixamplis.

L'ESQUERDO I L'IZQUIERDO

—Diable de grippel... I lo pitjor és, que cada vuit dies hi tornarem a ésser.
—I tal!... Això és enganyar als barcelonins. En comptes de la passa, n'hauriem de dir la queda.

A conseqüència de baralles entre carnicers i abasteixidors, els mercats de Barcelona s'han quedat aqueixos dies sense gens de carn per al consum públic.

Per nosaltres tan se val.

Tan se val que n'hi hagi com que no n'hi hagi, de carn, a les carniceries.

Com que, quan n'hi ha, tampoc la podem haver, de tan alta que la pengem!...

Una terrible bomba, carregada de metralla, balins d'acer i dinamita va explotar diumenge al vespre, al carrer de Còrrega, causant un mort i tres ferits greus, innocents vianants que per allí passaven.

Això són «palabras mayores.»

Celebrarem que la tragèdia no hagi tingut l'èxit que els empresaris esperaven.

I per tant, que no's repetirà.

La nit del diumenge morí, a Barcelona, un estimadíssim amic nostre i distingit col·laborador de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA: En Antoni Julià i Pous.

En Julià i Pous era metge, un metge de brillant carrera, i les hores que tenia vagatives les dedicava al conreu de les lletres pàtries. Havia provat amb bastanta fortuna el teatre, havent estrenat algunes comedietes en un acte que foren molt aplaudides; entre elles recordem el seu darrer èxit *Com les cireres*. Apart de les obres dramàtiques, tenia publicat també un volum de poesies líriques, *Engrunes*; gènere al qual s'havia dedicat amb preferència en els seus bons temps, essent un versificador fàcil i elegant que's distingí sempre i

sobretot en els temes íntims i subjectius. Col·laborà anys enera amb bastanta assiduitat en els nostres setmanaris i en els almanacs. Una llarga i cruelíssima malaltia se l'ha endut del món dels vius, quan encara podíem esperar molt de la seva amistat ferma, del seu talent, i dels seus fervorosos entusiasmes.—D. E. P.

No sapiguent ja de quin mode escurar les butxaques del poble, el Govern acaba de inventar-se un enginyós sistema que li rendirà molts mil·lions al any.

Se tracta de rebaixar la quantitat de tabac i de cigarrets en les pacatilles que ens ven l'Arrendatària.

A una tal manera de comportar-se el Govern, els fumadors deuriem respondre amb quelcom ben radical: Deixar el vici. Dir-li a la senyora Arrendatària:

—No fumo més, i fes-te *fuma*.

Quin fracàs, diumenge passat, el gran Belmonte!...

Ni un maleta d'aquells tan indecents no hauria fet les burricies que va fer l'il·lustre *trianero*.

Ai Juanillo, i quines *espantàs!*... Semblaves al *Gall gran*, «en pleno éxito.»

Però la plaça plena, i entretant, el bacallà als núvols, i les vagues a l'ordre del dia i la ràbia al cos...

Festa nacional?... Festa de la imbecilitat!

Notes de casa:

De la popular Colla de Sant Medí «Els Pasifichs» (Fundada l'any 1916) rebérem una atenta invitació per al Ball de Gala que's celebrà en el *Frontón Condal* la vetlla del dia 10.

S'estima la finesa.

Diàleg còmico-conjugal.

El marit. — Vaja, no puc soportar per més temps que aqueix estúpid de Ricard segueixi fent-te l'amor.

La muller. — No t'ho prenguis així, home. Ell va amb bons fins; ell total lo que vol fer és esperar que tu moris, per a casar-se amb mi tal com Déu mana.

J. S.: No és gran cosa, per lo que vostè acostuma a fer; però, vaja, aprofitarem la primera ocasió.—J. M.: Entra en cartera, per si de càs.—S. B. S.: Preferiríem quelcom més espontani.—J. D.: Entra en tanda, però la trobem molt seriosa. Necessitem coses satíriques i humorístiques.—J. Selva: Gasetilles suplicades no n'acostumem a publicar, però descuidi, que ja quedarà servit.—R. Jové: En altres temps, sí, senyor; molt bé. Avui no passaria.—Roderic Badia: Lo natural és que arribin sense contra-temps. Ah!... Mercès per lo enviat.—Delfin Noel: El fons no'ns acaba de interessar; i val a dir que la forma és molt poc acurada. Tant de l'un com de l'altre.—Alicia Szaf-fye: De vostè n'esperem quelcom de més empenta i més personal.—Poncell: No passaria pel cedàs de la censura; ni els mils.—Pere Esmendia: Gràcies, però no s'accepta. Semblaria que'ns ensabonem nosaltres mateixos.—Caballeiro: El fet que vostè exposa no té una gran singularitat. Ademés, no és publicable per vèries raons.

NOVES PUBLICACIONS

Novela premio FASTENRATH

Real Academia Española

EL SOBRE EN BLANCO

por GUILLERMO DIAZ - CANEJA

pròlogo por el Excmo. e Ilmo. Sr. D. José R. Carracido

Un tomo

Pesetas 4

SANTIAGO RUSIÑOL

EL CATALÀ DE "LA MANCHA"

TRAGI-COMÈDIA

Pesetes 1'25

JULIO SENADOR GÓMEZ

LA CANCIÓN DEL DUERO

Arte de hacer naciones y de deshacerlas

Pesetas 4

MANUEL LINARES RIVAS

COBARDIAS

COMEDIA EN DOS ACTOS

Pesetas 2'40

JOSÉ OLIVER BAUZÁ

Monsieur Jo...

Pesetas 2'50

PEDRO MATA

"PARA ELLA Y PARA ELLAS"

VERSOS DE AMOR

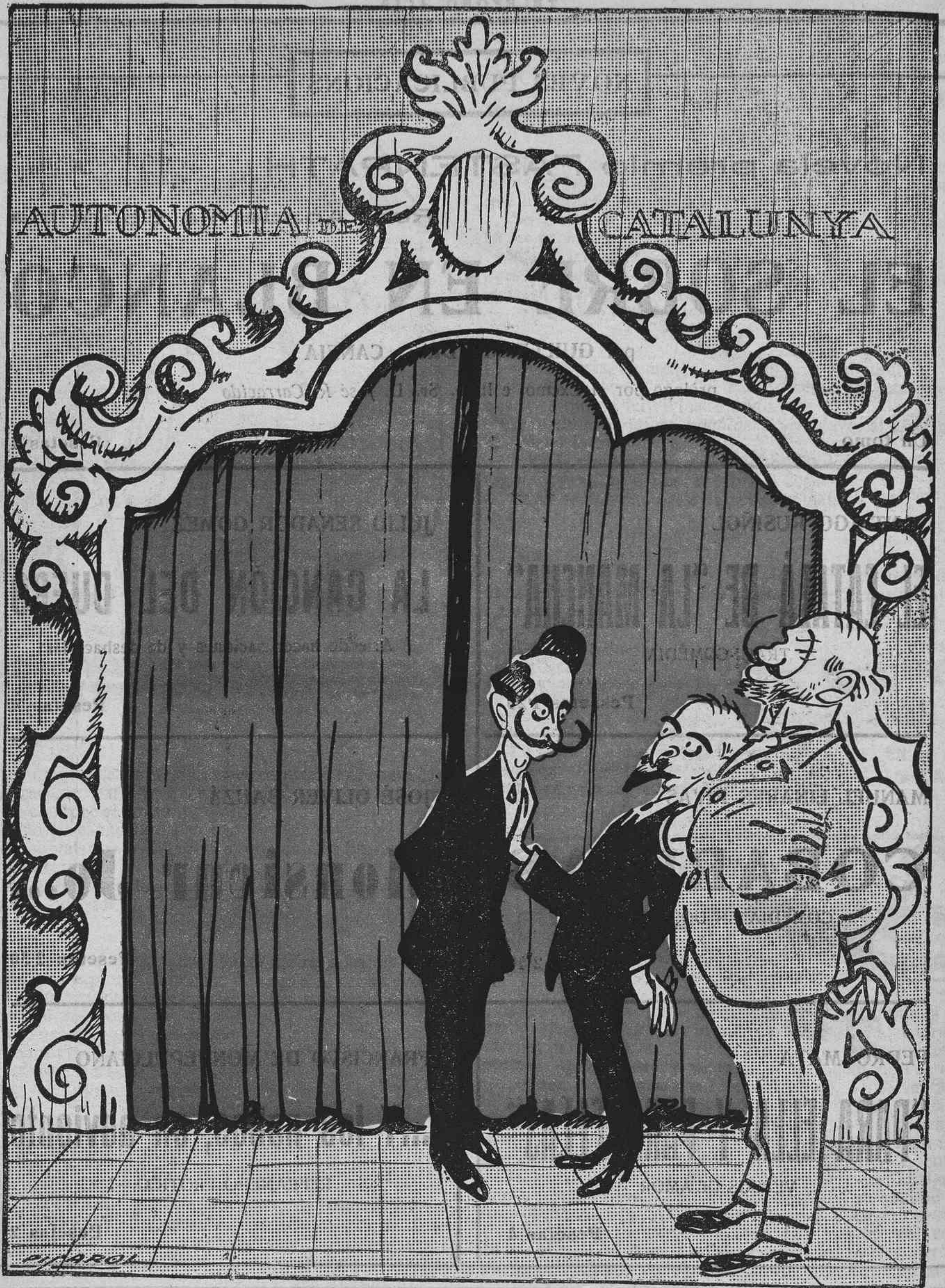
Pesetas 4

FRANCISCO DE MONTEPULCIANO

...Y los nabos, en adviento

REFRANERO ERÓTICO.—I

Pesetas 2

EN L'AVANT-CAMBRA

—Com está?..

—Per ara dorm tranquila i confiada.